

Kavkazská tragédie

Oskar Krejčí

Jen hlupák a zločinec se raduje, když umírají lidé. Navíc ve válce, která je zcela zbytečná. A takovou je válkou, která začala v Gruzii tentýž den, kdy v Pekingu vzplál olympijský oheň. Přestože se tato válka snad již chýlí ke konci, prohráli jsme všichni, protože opět selhal lidský rozum.

Válka na Kavkazu překvapila mnohé. I když Gruzie za pomoci států NATO - především USA, ale i České republiky - od tzv. revoluce růží v roce 2003 intenzivně zbrojila. Vojenský rozpočet Gruzie vyrostl od příchodu Michaila Saakašviliho do funkce prezidenta z 30 milionů ročně na letošních 930 milionů dolarů. Ve dvou zvláštních kurzech prošlo výcvikem napřed speciálních jednotek a poté námořní pěchoty USA celkem pět tisíc gruzínských vojáků. Proti komu byli asi cvičeni?

Gruzie se odvděčila nadšenou podporou amerických akcí v Kosovu, Afghánistánu - a hlavně v Iráku, kde je teď dvoutisícový kontingent. Polovina by se ale měla v pondělí vrátit na příkaz prezidenta Saakašviliho domů na pomoc v bojích proti Rusku, jestliže ji ale dokážou Američané přepravit. Jenže námořní cesty blokuje ruské lodě a muslimské Turecko v 90. letech podporovalo převážně muslimskou separatistickou Abcházii v boji proti pravoslavné Gruzii.

Ti kdo byli zaskočeni rozhodnutím prezidenta Saakašviliho zahájit bleskovou válku v Jižní Osetii se asi domnívali, že tomuto politikovi lze věřit. Jeho časté výzvy na sjednocení Gruzie střídala mírová prohlášení a teatrální gesta. Bylo mu odpouštěno zatýkání opozice i zavírání médií, podvody ve volbách i záhadná úmrtí spolupracovníků. Washingtonu i Bruselu se líbí čeřit vodu na jižní hranici Ruska a představa vojenských základen USA na Kavkazu. Nemluvě o ropovodu z Ázerbájdžánu do Turecka právě přes Gruzii. Rusové na válku nevěřili, protože věřit nechtěli. A protože selhala rozvědka.

Saakašvili zahájil válku v naději, že bude krátká a že do ní Rusko nevstoupí. Vsadil na nesmírně krutý způsob válčení, kdy se obořil na správní středisko Cchinvali raketovými salvami, děly i střelbou z vrtulníků. Město vlastně zničil. Podle místních údajů byly bombardováním zavražděny přibližně dva tisíce lidí. A podařilo se mu ještě víc: vyhnat polovinu Jihoosetinců na sever. Co s nimi na území Gruzie, když mají občanství Ruské federace? Pro jistotu byly bombardovány i kolony utečenců.

Při útoku na Cchinvali neváhali gruzínští vojáci zaútočit i na útvary ruské armády. Ruská vojska mají za úkol v Jižní Osetii i Abcházii udržovat mír, což se ovšem politikům usilujícím o destabilizaci situace či o rychlá řešení složitých problémů nelíbí. V těchto oblastech jsou dislokována na základě mezinárodních dohod: od roku 1992 v Jižní Osetii a od roku 1994 Abcházii. Tehdy se podařilo zastavit krvavou válku započatou po rozpadu Sovětského svazu. V bojích o Abcházii tehdy zahynuly čtyři tisíce Gruzínců (další tisíc Gruzínců je nezvěstný) a čtyři tisíce Abcházců. V jižní Osetii tehdy zahynuly dva až čtyři tisíce lidí. Při rozpadu Sovětského svazu se každý národ chtěl osamostatnit a Osetínci nejsou Gruzínci, právě tak jako jimi nejsou Abcházci. Součástí Gruzie se stali v dobách, kdy mapy správního členění Sovětského Ruska kreslil Stalin.

Největší strategickou chybou Saakašviliho bylo, že nevěřil v ruskou odvetu. Nevěřil, že Rusové budou hájit silou své spoluobčany, že risknou narušení své snahy o nový mírový obraz Ruska. Že se nenechají zatáhnout do války v předvečer prezidentských voleb v USA a ve chvíli, kdy západní mocnosti (a Česko s nimi) zabředly do nevyhratelných válek v Afghánistánu a Iráku. Že půjdou do bojů v době olympijského míru a že půjdou rychle. A hlavně věřil v pomoc Západu.

Není náhodou, že Saakašvili svá válečná rozhodnutí i prohlášení přednáší před vlajkou Evropské unie. Z Bruselu i Washingtonu mnohokrát dostal ujištění o podpoře, nemluvě o výzbroji a výcviku armády. A dokud budou Evropskou unii reprezentovat lidé jako Javier Solana, mohou politici, kteří porušují mezinárodní právo a ochotně hází bomby na civilisty oprávněně očekávat, že v Evropě mohou nalézt spojence. Smutnou skutečností je, že v Evropě i v USA nejvíce volají po zachování územní celistvosti Gruzie ti politici, kteří iniciují rozbití Srbska svoji zcela nesmlouvavou podporou kosovského separatismu. Slepá politika dvojího metru spojená s obnovou tajné diplomacie v duchu nejhorších tradic minulosti se stává evropskou samozřejmostí.

Rusko ovšem vojensky nastoupilo a přes veškerou neohrabanost na poli válečném zákonitě vítězí. Prohrává ovšem na poli propagandistickém. Velká západní media začínají informace o bojích v Gruzii obrázky gruzínských civilistů zabitých při ruském bombardování vojenské základny v Gori (podle gruzínských údajů zahynulo 20 civilistů; pro srovnání: letos při náletech NATO v Afghánistánu již zahynulo přibližně 400 civilistů) a záběry na plameně hovořícího usměvavého gruzínského prezidenta, který pojal válku jako příležitost k divadelní sebe prezentaci. Jak BBC, tak i CNN v neděli začínala zpravodajství o válce z Tbilisi, pak na chvíli půjčily slovo do Moskvy, aby je zpět vrátily k závěrečnému shrnutí do Tbilisi. Obrázky desetitisíců utečenců z Jižní Osetie či vypáleného Cchinvali jsou zatím embargovány. Nemluvě o tom, že Rusku chybí demagogický orátor typu Saakašviliho - a možná je to dobře.

Kdyby česká diplomacie hájila národní zájmy - což je samozřejmě naivní představa -, pak by měla den před sebou dva hlavní úkoly:

- Především je třeba sdělit Gruzii, že nemůže počítat s naší podporou při vstupu do evropských struktur, když bude řešit problémy válkou. Že stát, který potlačuje národnostní menšiny, a hlásá primitivní nacionalismus a provokuje sousedy, by znamenal pro nás nepřijatelnou přítěž. Bez ohledu na to, že se demagogicky hlásí kdemokratickým hodnotám, protože ví, že se to některým politikům a propagandistům na Západě hodí.
- Česká republika by měla podpořit ideu vytvoření mezinárodního tribunálu na vyšetření zločinů v Jižní Osetii. Podle *Úmluvy o zabránění a trestání zločinů genocidy* z prosince 1948 je za genocidu pokládán čin spáchaný v úmyslu zničit úplně nebo částečně některou národní, etnickou, rasovou či náboženskou skupinu. Existuje závažné podezření, že tento cíl obsahoval rozkaz, který zahájil operaci gruzínských vojáků v Jižní Osetii.

Je čas válku skončit. Původní ruské návrhy, které Tbilisi za podpichování západních spojenců řadu týdnů odmítá, jsou vhodný základ: zastavit boje, stáhnout vojáky a podepsat dohodu o nepoužití síly. Pak by se dala ladit široká autonomie pro Jižní Osetii a Abcházii v rámci Gruzie, nebo dohodnout odtržení.

Že takováto jednání budou dlouhá, je samozřejmé. Nenávisti bylo zaseto mnoho, potomci zabitých jsou na obou stranách. Nová kavkazská válka je ale hloupý a zločinný pokus prosadit rychlé řešení, které je výhodné pouze pro jednu stranu. Spojené státy, které dnes vyzývají Rusko k zastavení agrese, by si měly konečně uvědomit: jejich výsadní postavení ve světě neohrožuje žádný stát. Americkou hegemonii ohrožuje chaos. A největším zdrojem globálního chaosu je současná vláda George Bushe.

Publikované so súhlasom autora

Článok bol pôvodne publikovaný na: <http://publica.cz/content/view/583/1/>